

Telegraful Român

FOAIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMINĂ DE ALBA IULIA ȘI SIBIU

ABONAMENTUL .

Pe un an : 24 lei
Pe 6 luni : 12 lei
Pe 3 luni : 6 lei

ARTICOLELE ȘI CORESPONDENȚA

se adresează REDACȚIEI Telegrafului Român, Sibiu, str. 1 Mai 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază. — Scrisorile nefrancate se refuză

PREȚUL INSERȚIUNILOR:

Un cm² 60 bani pentru odată; dacă se publică de mai multe ori se dă rabat corespunzător. Inserțiunile se adresează ADMINISTRAȚIEI Telegrafului Român, Sibiu, strada 1 Mai nr. 35.

PASTORALA

LA INVIEREA DOMNULUI

Nr. 2582/1960 Prez.

† NICOLAE

din mila lui Dumnezeu Arhiepiscop al Arhiepiscopiei ortodoxe române de Alba Iulia și Sibiu și Mitropolit al credincioșilor ortodocși din Ardeal, Crișana și Maramureș

Iubitului cler și dreptcredincioșilor noștri creștini: Har, milă și pace de la Dumnezeu-Tatăl și de la Domnul nostru Iisus Hristos.

„Eu sînt lumina lumii“
(Ioan 8, 12)

Iubiții mei fii sufletești,

Toate praznicele Sfintei noastre Biserici sînt popasuri de mîngîiere, de bucurie și de învățătură. In ele laudăm pe Domnul și pe Sfinții Lui și ne înțelegem pe noi înșine pentru a putea străbate cu bucurie și vrednicie și cu spor în toate cele bune drumul vieții acesteia vremelnice, ca să răzbim apoi fără împiedecare în împărăția vieții celei veșnice.

Dar fără îndoială că dintre toate, cel mai de seamă este praznicul Invierii Domnului și Mîntuitorului nostru Iisus Hristos. Dăm mulțumită Părintelui ceresc că ne-a ajutat să-l ajungem și în acest an cu sănătate și cu pace, după ce am săvîrșit calea postului cu căință pentru păcatele noastre și cu jale pentru suferințele Celui ce a pătimit pentru noi fără vină.

Domnul știa că va trebui să moară — și apoi să învie pentru a noastră mîntuire. Ucenicilor Săi le-a prorocit din bunăvreme, în cîteva rînduri, și moartea și învierea Sa. Moartea i-a întristat, dar făgăduința învierii nu i-a mîngîiat. In moarte, credeau. In înviere, mai puțin. In moarte credeau, că era lucru firesc; în înviere, mai puțin, căci era lucru peste fire.

Domnul a fost prins și batjocorit, a fost judecat și răstignit, a murit și s-a îngropat. Piatră grea a fost prăvălită la gura mormîntului, cu peceti s-a pecetluit și cu strajă s-a întărit. Firea întregă s-a cutremurat și s-a întunecat la vederea celor petrecute. Apoi, au urmat ceasuri de tăcere pentru ucigași și pentru ucenicii Domnului deopotrivă.

Ci a treia zi, pe cînd se revărsa de ziuă, femeile mironosițe au alergat la mormînt, ca să ungă cu miruri trupul Domnului, după datină. Dar mormîntul era gol și îngerul de pe piatra răsturnată le-a întîmpinat cu vestea cea mare: Hristos, pe care îl căutați, nu este aici; El a înviat!

In Vinerea cea întunecată, femeile au plecat de la mormîntul Domnului mai pe

urmă, după toți ceilalți. In Duminica cea luminată, lor li s-a vestit, înaintea tuturor, învierea.

La început mai cu sîială, căci s-au spăimîntat de cele aflate de la înger — dar și cu tănuită „bucurie mare” — iar apoi cu sîntă îndrăzneală, mironosițele femei au spus ucenicilor și ucenicii au vestit învierea mai departe. Cu vremea ea a umplut tot pămîntul. Din om în om, din veac în veac, vestea aceasta a ajuns pînă la noi, umplîndu-ne sufletele de negrăită bucurie. Ca și înaintașii noștri, cîntăm și noi, credincioșii de astăzi: „Hristos a înviat din morți, cu moartea pre moarte călînd și celor din mormînturi viață dăruindu-le!”. Bucuria noastră, ca și a lor, o cîntăm cu însuflețitul vîers al stranei: „Acum toate de lumină s-au umplut, și ceriul și pămîntul, și cele dedesupt”. „Aceasta este ziua pe care a făcut-o Domnul să ne bucurăm și să ne veselim într-însa. Paștile frumoase, Paștile Domnului...”. „Ziua învierii, popoare, să ne luminăm...”. „Răsărit-a primăvara, veniți să ne desfătăm; strălucit-a învierea lui Hristos, veniți să ne veselim”!¹

Cîntăm unele ca acestea cu inimi înălțate, și ne veselim duhovnicește, fiind că nu mai sîntem robi păcatului. Prin jertfa Sa mîntuitoare, Hristos Domnul ne-a izbăvit de osînda morții. Iată pricina pentru care ne bucurăm și ne vom bucura pururea. Căci Hristos, odată înviat din morți, nu mai moare. Cu El, trecem și noi din moarte la viață și de pe pămînt la cer. Căci precum printr-un om a intrat păcatul în lume și prin păcat moartea, tot așa prin Fiul lui Dumnezeu am scăpat de povara păcatului strămoșesc și am răzbit la limanul mîntuirii.

Pentru neascultarea sa, Adam a luat plata păcatului, care este moartea. Pentru desăvîrșita ascultare a lui Hristos, Domnul nostru, și pentru jertfa adusă de bunăvoie pe lemnul Crucii, am fost izbăviți și așezați din nou în dragostea Tatălui nostru celui din ceriuri, cu care ne-a împăcat. Căci, după cuvîntul dumnezeiescului Apostol Pavel, Hristos, „chipul lui Dumnezeu fiind ... s-a smerit pe Sine ... făcîndu-se asemenea oamenilor și la înfățișare arătîndu-se ca un om. S-a smerit pe Sine, făcîndu-se ascultător pînă la moarte, și încă moarte pe cruce. Pentru aceea și Dumnezeu l-a preînălțat pe dînsul și i-a dăruit Lui nume mai presus de orice

nume, ca întru numele lui Iisus tot genunchiul să se plece”.³

Iubiții mei fii sufletești,

Cît a umblat pe pămînt, Domnul și Mîntuitorul nostru Iisus Hristos a adevărit că El este „Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat”. A adevărit acest lucru prin învățătura Sa rostită „întru putere”, prin faptele Sale minunate și mai presus de toate prin învierea Sa. Dacă a mai rămas în cineva vreo umbră de îndoială în dumnezeirea lui Hristos, învierea cea de-a treia zi a risipit-o. Iar că a înviat cu adevărat s-au încredințat și femeile mironosițe, și Sfinții Apostoli, și cei ce împreună cu ei „și cu Maria, muma lui Iisus, stăruiau într-un cuget în rugăciune”.⁴ Fiind că toți aceștia, ca și cei „peste cincisute de frați” despre care vorbește Sfîntul Acredincioșilor postol Pavel din Corint,⁵ l-au văzut pe Hristos cel înviat, l-au auzit și unii chiar au mîncat cu El. Deci, de la unii ca aceștia știm noi, cei de azi, că Domnul a înviat cu adevărat.

Invierea a luminat cugetele celor dinții martori ai ei. Tot așa se luminează și se încălesc inimile noastre în noaptea de Paști, cînd auzim pe preot, din ușile împărătești ale Sfîntului Altar, rostind chemarea: „Veniți de luați lumină”! Veniți de luați lumină din lumina lui Hristos, care din Biserică luminează tuturor credincioșilor, de veacuri și peste veacuri. Lumina aceasta nu se gată niciodată: e veșnică, e fără început și fără de sfîrșit, ca și Dumnezeu.

Iubiții mei fii sufletești,

Invierea Domnului stă la temelia credinței noastre. Invierea Domnului sporește credința noastră în bunătatea Tatălui, în dragostea Fiului și în purtarea de grijă a Duhului Sfînt, de ale cărui daruri ne facem părtași în Biserică, viețuind împreună cu Hristos Domnul. Iar cine se sileste să viețuiască în Hristos, dator este precum Hristos a umblat, și el așa să umble,⁶ adică lepădînd „lucrurile întunecului”, să îmbrace „armele luminii”.⁷ „Eu sînt lumina lumii” — zice Domnul. „Cel ce vine după mine nu va umbla întru întunec, ci va avea lumina vieții”.⁸ Iată de ce, dragii mei, noi credincioșii adăugăm la bucuria învierii bucuria umblării în lumină. Iar aceasta însemnează a nu face zadarnică crucea lui Hristos, a nu lua în deșert jertfa Lui izbăvitoare.

3 Filipeni 2, 6—11.

4 Faptele Apostolilor 1, 14.

5 I Corinteni 15, 6.

6 Cf. I Ioan 2, 6.

7 Romani 13, 12.

8 Ioan 8, 12.

1 Matei 28, 8.

2 Din Catavasiile Invierii.

PASTORALA

(continuare din pag. 1)

„Prin cruce”, Hristos „a omorât vrajba”,⁹ împăcându-ne cu Dumnezeu, pe care l-am supărat prin păcat, și înfrățindu-ne cu semenii noștri, cu ceilalți oameni. „Venind (pe pământ), el a vestit pace...”¹⁰ „El este pacea noastră, El, care a făcut din două lumi una, surpînd zidul despărțitor de la mijloc, adică vrajba, ... pentru ca pe amîndoi întru Sine să-i zidească într-un om nou, făcînd pace”.¹¹

Minunea aceasta s-a petrecut aievea în Biserica noastră, care trupul lui Hristos este. La sînul ei au aflat adăpost dintru tot începutul, oameni de toate națiile și de toate stările, fără deosebire. Lepădînd vrajba și vrăjmășia, au gustat și s-au încredințat că dragostea și pacea împărtășesc adevărata bucurie a vieții. „Cele vechi au trecut, iată, toate s-au făcut nouă”.¹²

Iubiții mei fii sufletești,

Alungarea vrajbei și stingerea vrăjmășiei dintre oameni, sălășluirea în lume a buneînțelegeri și a păcii prieste oamenilor și îi place lui Dumnezeu.

De la războiul din urmă încoace, întreaga omenire cere pace și bunăvoință — și așteaptă și se străduiește ca vrerea ei de neclătit să capete trup. Tot mai numeroși și mai deslușiți la vorbă sînt acei ocîrmuitori de popoare care pășesc fățiș, cu hotărîre și cu îndrăznire, împotriva vrajbei și a vrăjmășiei pentru așezarea pe pământ, între oameni, a buneivoinței și a prieteniei, a buneînțelegeri și a înfrățirii.

Noi, credincioșii, ne rugăm neîncetat pentru plinirea desăvîrșită a acestor strădani binecuvîntate și le sprijinim cu toată osîrdia. Căci oricine se frămîntă pentru curmarea vrajbei și pentru sălășluirea păcii pe pământ, săvîrșește lucrul lui Dumnezeu și arată nefățărîtă dragoste de oameni.

În acest an, pare că mai mult decît altă dată, desprimăvărarea firii se nimește cu o adevărată desprimăvărare a cugetelor omenești de pretutindeni.

Ci nu ne vom odihni nici de-acum încolo, fiindcă mai sînt multe de făcut pînă cînd vom vedea săbiile prefăcute-n fiare de plug și sulitele-n seceri.¹³ Nici o ființă omenească nu se poate legăna cu gîndul că bătălia pentru înfrîngerea războiului vrajbei și lipsei de încredere între oameni și popoare s-ar fi sfîrșit. Noi, credincioșii Bisericii noastre, ne vom aduce și de-acum înainte, cu aceeași rîvnă, prinosul nostru de părtășie la dezarmarea inimilor vrăjmășite, pentru ca pacea și dragostea să se așeze în cugetele tuturor oamenilor. În chipul acesta, netezim calea celeilalte dezarmări, materiale, și pregătim veacul unei lumi fără arme și fără războaie, stăpînită de dragoste și bucurie, de tihnă și belșug.

Dăm slavă lui Dumnezeu că Patria noastră dragă, Republica Populară Romînă, fruntașă în chibzuita gospodărire a treburilor lăuntrice, este fruntașă și în ostenele binecuvîntate ce se depun pentru biruința păcii și buneivoinței dintre oameni și popoare. „Să ne bucurăm și să ne veselim și să dăm slavă lui Dumnezeu”¹⁴ — pentru toate acestea.

Voința de pace a tineretului din regiunea balcano-adriatică

La începutul lunii februarie a. c. a avut loc la București Intîlnirea tineretului și studenților din regiunea Balcanilor și a Mării Adriatice.

La lucrările Intîlnirii au luat parte peste 250 de tineri din R. P. Albania, R. P. Bulgaria, Grecia, Italia, R. P. F. Jugoslavia, R. P. Romînă, precum și observatori din Cipru. Au mai fost de față oaspeți de onoare, deputați, academicieni, oameni de știință și artiști din toate țările regiunii Balcanilor și Mării Adriatice, ziariști romîni și străini.

Participanții la Intîlnire au adresat un Apel călduros către tineretul și studenții din regiunea balcano-adriatică, din care subliniem următoarele îndemnuri: „Voința noastră să se facă simțită cu orice ocazie pentru coexistență pașnică între popoarele regiunii noastre și ale lumii întregi. Trăim într-o epocă în care se conturează perspectiva lichidării războiului rece și a instaurării unei păci trainice. Trăim în marea vreme în care cele mai avansate visuri despre călătorii interplanetare, folosirea energiei nesecate a atomilor în scopuri pașnice și asigurarea pentru toți oamenii a unei vieți fericite devin realitate.

Numai în condiții de pace tînăra generație poate să se dedice științei, culturii și artei, poate să contribuie la dezvoltarea țărilor noastre și a civilizației umane”.

După ce se arată în Apel că tinerii și studenții își unesc glasul contra cursei înarmărilor, contra continuării războiului rece, contra experiențelor atomice, pentru dezarmare generală și totală care asigură lumii un viitor fericit, se cere clar și categoric, ca regiunea balcano-adriatică să fie trasformată într-o zonă a păcii, în care să nu mai fie depozitate arme atomice și nici instalate baze pentru lansarea rachetelor. Apelul chiamă la prietenie între țările, între tinerii și studenții din această parte a lumii.

„Ne adresăm vouă, tuturor tinerilor, zice Apelul mai departe, tuturor studenților din regiunea noastră, să dezvoltăm și mai mult legăturile de prietenie cu toate organizațiile democratice de tineret din

Astfel, ne vom bucura împreună, rugîndu-ne frățeste, tot mai virtuos „pentru pacea de sus și pentru mîntuirea sufletelor noastre”. Și iarăși, ne vom veseli ieșind împreună, ca să ne lucrăm frățeste dragile noastre ogoare, încălzite de soarele primăverii.

Dorindu-vă, cu părintească dragoste, să petreceți în pace, cu sănătate și desăvîrșită bucurie praznicul Sfințelor Paști și să-l ajungeți întru mulți, fericiți ani, Vă întîmpin cu strămoșeștile noastre binețe creștinești:

Hristos a înviat!

Darul Domnului nostru Iisus Hristos, dragostea lui Dumnezeu Tatăl și împărtășirea Sfîntului Duh să fie cu voi cu toți.

Data în reședința Noastră mitropolită din Sibiu, la Praznicul Invierii Domnului din anul 1960.

Al vostru al tuturor, de tot binele voitor,

† NICOLAE
arhiepiscop și mitropolit

lume, pentru întărirea unității tineretului, indiferent de concepții politice, filozofice, religioase, în lupta pentru pace și o viață mai bună. Să ne manifestăm și mai puternic solidaritatea noastră cu lupta eroică a popoarelor și tineretului din țările coloniale și dependente pentru scuturarea jugului colonialist-imperialist și pentru independența națională”.

Apelul accentuează că a sosit momentul ca să se dezvolte contacte bilaterale și multilaterale prin schimburi de delegații între tineretul și studenții din această regiune, organizare de seminarii, de excursii, manifestări culturale artistice, competiții sportive, turistice, etc.

Și Apelul încheie cu îndemnul ca toți să-și unească eforturile pentru a apăra pacea, pentru un progres social, cultural și material al tuturor popoarelor din această regiune, pentru a păstra comorile culturii și ale civilizației, pentru a întări pacea și prietenia dintre popoare, pentru coexistență pașnică, într-o zonă a păcii, denuclearizată.

Apelul lansat în cauza triumfului păcii în regiunea balcano-adriatică și în lumea întreagă, a fost adus la cunoștință, printr-o scrisoare — însoțită și de alte documente — tuturor guvernelor țărilor din această regiune.

În scrisoare se exprimă speranța că „toate guvernele din regiunea balcano-adriatică vor acorda o atenție deosebită năzuințelor care au fost exprimate în Apel”.

Poporul romîn a sprijinit cu căldură această Intîlnire pentru că în ea a văzut o contribuție de preț a tinerei generații la cauza destinderii internaționale și a consolidării păcii în Balcani și în lume!...

Tineretul este profund interesat în lichidarea primejdiei de război, în făurirea unei lumi a muncii pașnice, a conviețuirii și colaborării între popoare, fără teama de bombe nucleare și rachete, fără povara cheltuielilor și eforturilor militare.

Guvernul romîn care a propus o întîlnire a conducătorilor țărilor balcanice, spre promovarea prieteniei și colaborării între aceste țări, sprijină orice inițiativă pentru consolidarea păcii în Balcani și Adriatică.

Intrunirea tineretului din regiunea Balcanilor și Mării Adriatice exprimă voința de pace a popoarelor și e o însemnată contribuție la destinderea internațională și la întărirea prieteniei și păcii între popoare.

S. Radu

† Pr. GHEORGHE ȘOLCA

Preotul pensionar Gheorghe Șolca a încetat din viață în ziua de 27 ianuarie a. c., în comuna Calbor, raionul Făgăraș, iar în ziua de 29 ianuarie a fost condus la locul de veci din susnumita parohie de protopopul Moise Ionașcu, adm. prot. int. și titularul parohiei, asistat de preoții: Cocan Octavian-Făgăraș, Comșa Ioan-Galați, Popovici Dumitru-Rodbav și Zaharie Romul-Boholț. Predica ocazională a fost ținută de protopopul Moise Ionașcu, care a scos în evidență meritele defunctului. Decedatul s-a născut în comuna Felmer, raionul Făgăraș, în anul 1883 și a păstorit în parohia Calbor peste 40 ani.

Dumnezeu să-l odihnească cu dreptii!

M. I.

9 Efeseni 2, 16.

10 Efeseni 2, 17.

11 Efeseni 2, 14—15.

12 II Corinteni 5, 17.

13 Cf. Isaia 2, 4.

14 Apocalipsă 19, 7.

Biserica și dezarmarea

Nici o minte sănătoasă și limpede nu poate tăgădui adevărul, că dezarmarea atotcuprinzătoare este cea dintâi și de nelăturat nevoie a întregii omeniri. Alături de coexistența pașnică, dezarmarea atotcuprinzătoare este cea mai serioasă cheazășie a păcii și temelia principală a luptei împotriva războiului.

De reușita omenirii în găsirea unei rezolvări juste a problemei dezarmării, atîrnă în mare măsură soarta întregii omeniri: — alunecarea spre un război mondial cu urmări dezastruoase pentru toată lumea, sau cucerirea deplină a păcii și începutul unei vremi despovărate de groaza războiului.

În același timp, dezarmarea atotcuprinzătoare este, alături de coexistența pașnică, marea nădejde a vremii noastre. Căci în momentul de față — unul din cele mai luminoase din istoria omenirii — lumea poate apuca hotărît spre o nouă treaptă, arătînd că este gata să facă un salt uriaș într-o vîrstă istorică mai bună, în care vor prinde întruchipare pacea și bunăînțelegerea tuturor oamenilor.

Rolul de pionier al Uniunii Sovietice în deschiderea celor mai promițătoare perspective de viitor, este pretutindeni recunoscut. De asemenea, este un lucru de toți recunoscut, că în apucarea pe un nou făgaș al vieții dintre popoare, întîlnirile dintre căpeteniile statelor au fost hotărîtoare.

Deschizător de drum spre dezarmare și sol neobosit al păcii, președintele Consiliului de Miniștri al U.R.S.S., N. S. Hrușciov, a dus cu sine, în vizita pe care a făcut-o anul trecut președintelui St. Unite ale Americii, o caldă și puternică chemare la pace, ce și-a găsit glăsuire în propunerile pe care dînsul le-a făcut, în numele Guvernului Sovietic, la ședința de la 18 septembrie a Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite.

Aceste minunate propuneri formează un îndrăzneț și atotcuprinzător plan de dezarmare totală și generală în trei etape, eșalonate pe timp de patru ani. Ele culminează în cuvintele: „În opoziție cu lozinca: „Să ne înarmăm!”, care tot mai are curs ici-colea, formulăm lozinca: „Să ne dezarmăm total!”. Nu este de mirare atunci, că propunerile acestea au avut un răsunet adînc și puternic în sufletul tuturor popoarelor și au trezit o puternică nădejde spre dezarmare atotcuprinzătoare și spre o pace deplină.

Același răsunet uriaș și adînc îl au propunerile sovietice și în sufletul lumii creștine de pretutindeni. Dovadă între altele este mai ales **Chemarea** de la 28 noiembrie 1959, a Prea Fericitului Alexei, Patriarhul Moscovei și al întregii Rusii, pe care — împreună cu Sf. Sinod al Bisericii Ortodoxe Ruse — a adresat-o către toți Intîistătătorii Bisericilor Ortodoxe Autocefale. Această chemare este scurtă, cuprinzătoare și plină de o puternică nădejde creștinească în înfăptuirea dezarmării. E păcat, că locul nu ne îngăduie să o dăm aici în întregime.

Chemarea arată mai întîi temeiurile pe baza cărora Biserica Ortodoxă Rusă își însușește hotărît propunerile Guvernului Sovietic. Acestea sînt: însemnătatea, răsunetul puternic și adînc, calitatea de cale spre coexistență pașnică a acestor propuneri și cu deosebire nădejdea pe care ele

o insuflă creștinilor, de înfăptuire a păcii în toată lumea. „De această propunere se leagă fără să vrem toate nădejdiile și rugăciunile noastre creștinești „pentru pacea a toată lumea”. Proiectul deschide zărilor mărețe ale păcii tuturor popoarelor, întrezărite de prorocii Testamentului Vechi: „Citind proiectul minunat al dezarmării totale, noi creștinii, nu putem să nu ne aducem aminte de prorocia Vechiului Testament a Prorocului Isaia, unde prevestește, că va veni vremea, cînd popoarele „vor preface săbiile lor în fiare de plug și lăncile lor în seceri (Isaia II, 4)”.

Socotim că **îndatoririle creștinești** ce se desprind din Chemare, sînt vrednice să fie arătate aici în chip deosebit:

Ca slujitori ai Bisericii, adică în calitate noastră de preoți, și ca mădulare vii ale ei, adevăți în calitate de popor credincios ce facem parte din ea, toți sîntem datori să ne arătăm „binevoitori ai păcii prin Iisus Hristos” (F. Ap. I, 36). De aceea, „se cuvine să rostim cuvîntul nostru răspicat și tare în apărarea și întărirea nădejdi, aprinsă în inimile oamenilor prin posibilitatea dezarmării generale și totale”.

Ruga noastră atît de deasă „pentru pacea a toată lumea” ne obligă la lucrare hotărîtă și stăruitoare pentru pace: „Cînd noi ne rugăm pentru pacea a toată lumea, prin aceasta, nu numai că-L rugăm pe Dumnezeu să reverse Pacea Sa adîncă și stătătoare asupra întregii lumi, dar sîntem datori să și activăm cu toate puterile

noastre proprii, dîndu-ne contribuția în marea operă de statornicire și întărire a păcii pe pămînt”.

Prin o frăție strînsă de nezdruccinat, întreaga Biserică Ortodoxă este datoare să pună în lumină deplină adevărul despre nepotrivirea dintre învățătura creștină și război: „Cuvîntul Bisericilor Ortodoxe, — puternic prin unitatea și gîndirea spirituală, trebuie să accentueze amintind lumii creștine, despre incompatibilitatea (nepotrivirea) nimicirii oamenilor, de aceeași credință în Hristos, — care pe toți îi cheamă la înfrățire, dîndu-le putință să devină fii ai lui Dumnezeu”.

Și dacă ne vom încălzi inimile cu cuvîntul dragostei, atunci ne va fi mai ușor să înălțăm și să realizăm acea stare duhovnicească, cînd „nu-și va mai ridica sabia sa popor asupra altui popor și nu vor mai învăța a se război” (Isaia II, 4).

Luînd act de cuprinsul acestei Chemări, Sinodul Permanent al Bisericii noastre, în ședința sa din 21 decembrie 1959, și-a însușit-o și a hotărît ca textul să fie trimis tuturor Eparhiilor, spre a fi adus la cunoștința preoților în prima conferință de orientare din anul acesta.

De aici se poate ușor desluși faptul, că această Chemare îndatorează deopotrivă pe toți slujitorii Bisericii și pe toți credincioșii ei. Să facem cu toată osîrdia ca această Chemare să fie cît mai vie în sufletele noastre, spre a aduce un cît mai puternic sprijin măreței lucrări a lumii întregi de pregătire și cucerire a unei dezarmări atotcuprinzătoare, care va aduce cu sine o viață fără războaie.

C. Sîrbu

Revoluția lui Horia

La 28 februarie 1785, în locul numit „la Furci” din marginea orașului Alba-Iulia, au fost frînți cu roata HORIA și CLOȘCA, conducătorii răscoalei țărănești din Transilvania din anul 1784.

Evenimentele tragice de acum 175 de ani impun evocarea caracterului, cauzelor care au dus la izbucnirea răscoalei și urmărilor acesteia pe plan intern și internațional.

Revoluția lui Horia nu a avut un caracter întimplător, spontan, ci ea se leagă organic de numeroasele răscoale țărănești din Transilvania izvorîte din ascuțirea luptei de clasă dintre feudali și țărani iobagi, provocată de exploatarea nemiloasă a iobagilor. Cele mai cunoscute răscoale ale țărănilor sînt: răscoala de la Oradea din anul 1393, răscoala de la Timișoara din anul 1408, răscoala secuilor din anul 1430, răscoala iobagilor de la Bobîlna din anul 1437 — care a cuprins întreaga Transilvanie — răscoala lui Gh. Doja de la 1514, răscoala de la Arad din anul 1735.

Prin întinderea ei, numărul mare al țărănilor iobagi care au luat parte la ea (circa 50.000), prin urmările avute, revoluția lui Horia este considerată cea mai mare răscoală antifeudală din Transilvania. Cu drept cuvînt unii istorici denumesc mișcarea de la 1784 „război țărănesc” (prof. Șt. Pascu: Războiul țărănilor din 1784 — colecția S.R.S.C. nr. 228).

*

Cauzele principale ale răscoalei lui Horia au fost de ordin economic și social. La acestea s-au alăturat cele de ordin național și religios.

CAUZELE ECONOMICE au avut o importanță hotărîtoare în izbucnirea răscoalei. Din punct de vedere economic țărănimia iobagă din Transilvania era exploatată nemilos de către clasa conducătoare: feudali și statul habsburgic, prin tot felul de obligații care de care mai apă-

sătoare: robota, dijma, plocoane, obligații militare, taxe, impozite, etc. Cea mai grea situație economică o aveau însă țărani iobagi din Munții Apuseni.

ROBOTA era cea mai grea obligație pe care țărani iobagi o aveau față de stăpînul de pămînt. Țărani iobagi erau obligați să presteze anumite zile de muncă stăpînului de moșie. Numărul zilelor variau între 2—4 pe săptămînă. În timpul campaniilor agricole țărani erau siliți să lucreze pe moșia stăpînului toată săptămîna. Numărul zilelor de robotă ajungeau pînă la 208 zile pe an.

Robota era obligatorie atît pentru bărbați cît și pentru femei.

În munții Apuseni, din cauza pămîntului sărac, robota era înlocuită prin cărăușii (transport de minereu, lemne, etc.).

DIJMA consta din aceia că țăranul iobag trebuia să dea stăpînului de moșie, 10% din producția agricolă pe care el o obținea — cu sudoarea muncii lui — de pe pămînturile arendate lui de acesta.

Dijma se putea răscumpăra cu bani sau animale.

PLOCOANELE erau cadourile pe care țăranul iobag trebuia să le ofere stăpînului de moșie: constau din: păsări, miei, ouă, poame, piei, etc.

TAXELE se plăteau feudalilor locali pentru pășunat, pădure, morărit, pescuit, etc.

IMPOZITELE erau convenite statului habsburgic. Ele deveneau cu atît mai apăsătoare cu cît aparatul administrativ se mărea în scopul consolidării stăpînirii habsburgice asupra Transilvaniei.

OBLIGAȚIILE MILITARE se cereau în natură și erau menite să întrefină încartiruirea armatelor sau serviciului militar.

Iată cît de limpede explică Crișan, în interogatoriul său, cauzele răscoalei:

Revoluția lui Horia

(continuare din pag. 3)

„Greutatea serviciului la domni, fiindcă iobagii au trebuit să lucreze în timpul muncii celei mai urgente, de la o duminică la cealaltă fără să primească cea mai mică bucăciță de pîine, iar în celelalte anotimpuri au trebuit să lucreze cîte patru zile pe săptămînă; afară de aceasta li s-au luat și zeciuială; pe deasupra acestora contribuțiile erau prea mari; acei care nu aveau pămînt, trebuiau să plătească anual 4 la 5 florini, acei cu pămînt, 15 pînă la 20 florini și dintre oi, afară de zeciuiala mieilor, tot astfel dintre porci grași, trebuiau să dea al zecilea” (interogator luat la 5 februarie 1785).

CAUZE DE ORDIN SOCIAL. Țăranii iobagi datorită cruntei exploatare la care îi supuneau nobilii și statul feudal, s-au ridicat împotriva tuturor exploatare și privilegiilor acestora. Ei luptau pentru schimbarea orînduirii feudale cu o altă orînduire care să le ușureze situația disperată în care au ajuns. Orînduirea feudală trebuia să fie schimbată datorită faptului că dezvoltarea forțelor de producție (capitaliste) nu mai corespundeau cu relațiile de producție (feudale).

Cauzelor economice și sociale li s-au adăgat cauzele naționale și religioase. În condițiile specifice în care se aflau (țăranii iobagi N. R.), lupta lor avea fatal să ia un aspect religios și național (Acad. Andrei Oțetea: Țăranii Romîni din Ardeal și mișcarea lui Tudor Vladimirescu, publicat în Studii — revistă de istorie nr. 6 1956, pag. 66).

Se cerea egală îndreptățire a nației romîne cu celelalte nații și a Bisericii ortodoxe cu celelalte Biserici. Acestea ascundeau întotdeauna aspectul economic și social.

*

Țăranii iobagi nu s-au lăsat intimidați de clasa conducătoare, în mina căroră se afla puterea, ci au căutat prin toate mijloacele să lupte pentru o viață mai omenească pentru ei și pentru urmașii lor.

Mijloacele de luptă folosite de iobagi împotriva stăpînirii au luat forme deosebite: vînzarea vitelor de muncă, lucru de mîntuială, frustrarea fiscului prin nedeclararea pămînturilor și vitelor, jalbe personale la autorități, jalbe colective care au ajuns pînă la Curtea din Viena, iar în ultimă instanță calea armelor.

*

Horia, țăran iobag din Albac cu numele adevărat Nicola Ursu, s-a dovedit a fi un luptător și susținător al intereselor țărănimii iobage din Transilvania și în special al celor din Țara Moșilor. Horia, ca reprezentant al țăranilor iobagi, a bătut de patru ori drumul la Viena reușind să fie primit de Iosif al II-lea de trei ori (1780, 1782 și 1784).

Toate mijloacele pașnice întrebunțate de țărănimia iobagă și drumurile reprezentanților ei la Viena s-au dovedit fără nici un folos. Exploatarea nobililor era din ce în ce mai nemiloasă, de nesuportat. În fața acestei situații țăranii nu au disperat și au căutat calea revoluționară pentru a-și face singuri dreptate.

*

La chemarea lui Horia țăranii iobagi s-au adunat în ziua de 31 octombrie 1784 în comuna Mesteacăn, pentru ca de aici să meargă la Bălgrad (Alba-Iulia) pentru a se înscrie la armată.

Țăranilor adunați în comuna Mesteacăn, Crișan le-a arătat crucea și scrisoare pe care Horia a primit-o de la împărat cu îndemnul de a se înscrie în militarie și vor scăpa de iobăgie sau vor rămîne pe veci iobagi. După luarea jurămîntului au pornit cu toții spre Bălgrad.

În urma unor incidente avute cu reprezentanții autorităților care voiau să prindă pe con-

ducători și să împrăștie pe țăranii iobagi, revoluția a fost deslănțuită cu cea mai mare furie.

În cîteva zile revoluția se întinde în întreaga Transilvania. Pretușindeni țăranii iobagi au dat foc curților nobililor, iar pe cei ce i-au prins i-au omorît. Țăranilor iobagi li s-au alăturat și muncitorii din industria minieră.

În timpul răscoalei a existat colaborare și între țăranii iobagi romîni și cei maghiari. Această colaborare se explică prin interesele comune care le urmăreau răscoala: înlăturarea exploatareii.

„O lună și jumătate a fost deajuns țăranilor romîni și maghiari (1 noiembrie—14 decembrie 1784) pentru a pune stăpînire pe aproape întreaga Transilvania, pentru ca valurile răscoalei să cuprindă vreo 500 sate, o întindere de mai multe mii de kilometri pătrați, să ridice la luptă vreo 50.000 de țăranii iobagi și mineri din Hunedoara pînă în Maramureș și din Timiș pînă în Sibiu” (prof. Șt. Pascu: Roata lui Horia, articol publicat în rev. Știință și tehnică nr. 9 1958, pag. 31).

Răscoala lui Horia a fost înăbușită de armatele imperialiste trimise de „bunul” împărat Iosif al II-lea împotriva răscoalei, prin înșelarea bunei credințe a răscoalei de către conducă-

tori. La răscoala lui Horia au luat parte țăranii iobagi romîni și maghiari, avînd un însemnat sprijin din partea muncitorimii exploatare din industria minieră. Muncitorii au sprijinit lupta țăranilor iobagi și după înfrîngerea răscoalei prin faptul că au dat adăpost, în mine, celor care au fost urmăriți de autorități.

Răscoala lui Horia a avut și urmări pozitive pentru țăranii iobagi. În curînd avea să se desființeze iobăgia (22 aug. 1785), s-au reglementat în scris raporturile dintre iobagi și feudali, s-au desființat serviciile personale, s-a dat dreptul iobagilor de a se muta, etc.

Înăbușirea răscoalei lui Horia nu a însemnat însă liniștirea lucrurilor. Țăranii iobagi au continuat, sub diferite forme, lupta împotriva exploatare și exploatare.

Horia a devenit eroul popular al țăranilor iobagi din Transilvania și simbolul Moșilor. Lupta lui a intrat în legende și cîntecele populare, transmițîndu-se din generație în generație.

„Horia bea la crîsmă-n deal

Domnii fug toți din Ardeal,

El aprinde un mare foc

Și cîntă voios în joc:

— Haideți feciori după mine

Să vă-nvăț a trăi bine”.

torii armatelor care prin promisiunile lor i-au îndemnat să renunțe la planurile lor, precum și prin vremea nefavorabilă lor (răscoala a intrat în plină iarnă).

Înfrîngerea revoluției lui Horia a avut drept urmare răzbunarea nobililor împotriva participanților la răscoală. Au fost omorîți peste 350 de participanți la răscoală. Pentru conducătorii ei: Horia, Cloșca și Crișan trebuia aplicată cea mai grea pedeapsă prevăzută de legile de pe timpuri: frîngerea pe roată, pentru ca în felul acesta să intimideze pe cei care vor mai încerca să-i urmeze.

Crișan s-a sinucis în închisoarea de la Alba-Iulia la 13 februarie 1785, în urma insuportabilelor tratamente aplicate în timpul cercetărilor.

Horia și Cloșca au fost frînți cu roata (care se găsește păstrată în Muzeul Brukenthal din Sibiu) în ziua de 28 februarie 1785, iar corpurile lor despicate și tăiate în 4 bucăți, capul și părțile corpului fiind așezate la marginea diferitelor drumuri. Supliciu s-a făcut în prezența a 6.000 de țăranii, orășeni, etc. aduși să asiste la o „serbare princiară”.

*

Răscoala lui Horia are o deosebită importanță pe plan intern și internațional.

Pe plan intern ea este considerată ca cea mai mare răscoală antifeudală din Transilvania. Ea a scos la iveală contradicțiile sociale din Transilvania în perioada trecerii de la feudalism la capitalism.

Răscoala lui Horia are un hotărît caracter social și economic, prin ea se urmărea schimbări în structura societății și îmbunătățirea situației economice a țăranilor iobagi și a muncitorilor din industria minieră. Răscoala urmăreau desființarea robotei, a dijmei, a taxelor către feodalii locali și impozitelor, precum și desființarea privilegiilor.

Pe plan internațional răscoala lui Horia a avut un ecou deosebit. Ea a fost un exemplu pentru popoarele exploatare din alte țări. Această răscoală a premers revoluției franceze de la 1789.

În scrisoarea deschisă adresată lui Iosif al II-lea, Jean Pierre Brissot, fruntaș girondist al revoluției franceze, a luat apărarea lui Horia, susținînd că „Horia și-a făcut datoria”.

Scritorul I. Marlin în prefața romanului său „Horra” apărut la 1848 scria: „se înălțase o idee grandioasă în acele îndepărtate și uitate părți ale Transilvaniei, cînd cetele lui Horia asaltau puterea nedreaptă a nobilimii”.

„Înainte ca Revoluția Franceză să anunțe semnalul de alarmă pentru Europa care dormea, înainte de a se striga în Franța „război palatelor, pace colibelor” răsuna pe văile Transilvaniei lozinca „război palatelor, pace colibelor”.

*

Frămîntarea țărănimii iobage din Transilvania nu a încetat după înfrîngerea răscoalei. Răscoala lui Horia nu era decît manifestarea „unei crize de structură” prin care trecea economia feudală. Ea a însuflețit pe urmași să continue lupta.

„Lupta țărănimii iobage romîne și maghiare din Transilvania împotriva jugului apăsător al groșilor și boierilor constituie o pagină glorioasă care se adaugă la alte mărețe pagini de luptă din frămîntata istorie a poporului nostru” (prof. Șt. Pascu: Roata lui Horia, pag. 31).

Lupta țărănimii muncitoare și-a sărbătorit deplina biruință în regimul nostru democrat popular, cînd a fost desființată exploatarea neomeoasă și țărănimia își făurește în gospodăria colectivă o viață îmbelșugată, luminată și fericită.

I. DROC